

Rikslønnsnemndas kjennelse av 29. april 1970
i sak nr. 3, 4 og 5/1969:

Tvist mellom 1. Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Forhandlingsorganisasjonen, 2. Norges Røde Kors og 3. Norges Husmorforbund på den ene side og Norsk Lærerlag på den annen side om tariffavtaler for barnehagelærere 1968-1970.

Nemndas sammensetning:

Høyesterettsdommer Rolv Ryssdal, formann
Arbeidsdirektør Reidar Danielsen
Professor Arnljot Strømme Svendsen
Direktør i N.A.F. Vilhelm Dahl
Sekretær i LO Thorleif Andresen
Avdelingsdirektør Kjell Johnsen
Formann i Norsk Lærerlag Trond Johannessen

Kjell Johnsen og Trond Johannessen er utpekt av partene i tvisten, og i samsvar med § 2 tredje ledd i lov av 19. desember 1952 om lønnsnemnd i arbeidstvister stemmer fra arbeidsgiversiden Kjell Johnsen og fra arbeidstakersiden Trond Johannessen.

Rikslønnsnemnda avsa 11. juli 1969 kjennelser om lønns- og arbeidsvilkår for barnehagelærere i tariffperioden 1968-1970.

Et enkelt tvistespørsmål ble henvist til forhandlinger mellom partene, men forsøk på å løse tvisten ved forhandlinger har ikke ført fram, og partene har 13. april 1970 gitt endelig beskjed om at også det gjenstående tvistespørsmål må avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlige forhandlinger for nemnda.

Etter at saken var drøftet i møter 16. desember 1969, 3. mars 1970, 6. april 1970 og 29. april 1970, avsa Rikslønnsnemnda 29. april 1970 denne

Kjennelse:

I forbindelse med tariffrevisjonen 1968 søkte Norsk Lærerlag å samordne lønns- og arbeidsvilkårene for barnehagelærere ved å fremme enslydende krav overfor en rekke forskjellige arbeidsgivere. Etter forgjeves forhandlinger og mekling og etter at det

våren 1969 var gjennomført arbeidsstans, ble Norsk Lærerlag og fem av de største arbeidsgiverne i møte 23. mai 1969 hos Riksmeklingsmannen enige om å bringe tvisten inn for Rikslønnsnemnda. De fem arbeidsgiverne var 1) Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Forhandlingsorganisasjonen, 2) Norges Røde Kors, 3) Norges Husmorforbund, 4) Oslo kommune og 5) Barnehagekretsen i Oslo. Sakene ble for nemnda forenet til felles behandling. I samsvar med partenes ønske avsa nemnda 11. juli 1969 særskilt kjennelse i hver enkelt tvist, men avgjørelsen og begrunnelsen var stort sett likeartet i alle fem kjennelser.

Kjennelsen i tvisten mellom Barnehagekretsen i Oslo og Norsk Lærerlag inneholdt ingen bestemmelse om lønnsforholdene ved spesialinstitusjon for barn med handicap, idet Barnehagekretsen ikke driver noen slik institusjon. Ved de øvrige kjennelser ble også fastsatt lønn for barnehagelærer og styrer ved spesialinstitusjon, men et enkelt tvistespørsmål ble ikke avgjort. Om dette heter det i alle fire kjennelser:

"Under drøftelsene i nemnda har det vist seg ønskelig å få nærmere opplysninger før det blir tatt standpunkt til spørsmålet om klasseplasseringen for barnehagelærer ved spesialinstitusjon med et års eller to års spesialpedagogisk tilleggsutdanning. Partenes representanter i nemnda er derfor kommet til at dette klasseplasseringsspørsmål bør henvises til forhandlinger mellom partene, og nemndas øvrige medlemmer er enige i dette. Det skulle være utsikt til at partene kan bli enige om en ordning for innværende tariffperiode, men dersom enighet ikke oppnås innen 30. september 1969, kan hver av partene kreve at spørsmålet avgjøres av Rikslønnsnemnda".

I samsvar med dette inneholdt kjennelsens slutning følgende bestemmelse:

"Spørsmålet om klasseplassering for barnehagelærer med 1-årig eller 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning henvises til forhandling mellom partene. Dersom det ikke blir enighet innen 30. september 1969, kan hver av partene kreve at spørsmålet avgjøres av Rikslønnsnemnda".

Rikslønnsnemnda ble 30. september 1969 underrettet om at enighet ikke var oppnådd, men at forhandlingene ville bli fortsa

Ved brev av 24. november 1969 meddelte Norges Byforbund - Norges Herredsforbund at enighet heller ikke var oppnådd under fortsatte forhandlinger, og at de fire arbeidsgiverpartene ønsket å få tvist spørsmålet avgjort av Rikslønnsnemnda.

Under Rikslønnsnemndas møter 16. desember 1969 og 6. apr 1970 ble man stående ved at det burde gjøres nye forsøk på å løse tvisten ved forhandlinger. Nemnda ble 13. april 1970 underrettet at det var utsikt til at Oslo kommune og Norsk Lærerlag kunne bli enige om klasseplasseringsspørsmålet ved Oslo kommunes spesialinstsjoner for barn med handicap, men at det ikke var mulighet for å o nå enighet mellom de øvrige arbeidsgiverparter og Norsk Lærerlag.

Rikslønnsnemnda finner at det gjenstående tvistespørsmål kan avgjøres ved en felles kjennelse for barnehagelærere ved spesialinstitusjoner som hører under Norges Byforbund - Norges Herred forbund, Norges Røde Kors og Norges Husmorforbund. Disse tre arbeidsgiverne har samme representant i nemnda, og anførslene er fra begge sider helt likeartet. For det tilfelle at enighet helle ikke oppnås mellom Oslo kommune og Norsk Lærerlag, vil det bli avs særskilt kjennelse i tvisten mellom disse parter.

Partenes skriftlige innlegg av 10. og 11. desember 1969 og de muntlige forhandlinger for nemnda 16. desember 1969 viste at det var stor meningsforskjell om den lønnsmessige betydning av 1-årig eller 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning. Arbeidsgiverpartene hevdet at det ved samme institusjon må være rimelig forhold mellom lønn for barnehagelærer med tilleggsutdanning og lønn for barnehagelærer uten tilleggsutdanning. Av denne grunn og under henvisning til nemndas vurdering av tilleggsutdanning for barnehagelærer ved vanlig barnehage, gjorde arbeidsgiverpartene gjeldende at det i forhold til den lønn som ved Rikslønnsnemndas kjennelser av 11. juli 1969 er fastsatt for barnehagelærer ved spesialinstitusjon, ikke kan gis opprykk med mer enn henholdsvis en lønnsklasse og to lønnsklasser for 1-årig eller 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning. Norsk Lærerlag anførte at en slik klasseplassering vil være vesentlig for lav. Til støtte for dette ble påberopt lønnspllasseringen for barnehagelærere som underviser barn i førskole- og modningsklasser ved statens spesialskoler og ved institusjoner som går inn under folkeskolelovens § 26 nr. 4. Når det gjelder slik undervisning, har Kirke- og undervisningsdepartementet med virkning fra 1. august 1967 bestemt at barnehagelærer med spesialpedagogisk utdanning kan få lærerkompetanse. Den som får slik kompetanse, vil også oppnå samme begynnerlønn, opprykksstige og topplønn som lærer i spesialskolen med godkjent

tilleggsutdanning. Begynnerlønn og topplønn blir lkl. 14⁰ og lkl. 17⁴ for den som har 1-årig tilleggsutdanning og topplønn blir lkl. 18⁴ for den som har 2-årig tilleggsutdanning.

Arbeidsgiverpartene ble ved Rikslønnsnemndas brev av 19. desember 1969 anmodet om å levere en skriftlig fremstilling om grunnlaget for den nevnte klasseplassering for barnehagelærer ved statens spesialskoler, og om å presisere hvordan arbeidsgiverparten vurderer denne klasseplassering i forhold til det klasseplasserings spørsmål som nå er brakt inn for Rikslønnsnemnda.

Etter henvendelse fra arbeidsgiverpartene avgav Kirke- og undervisningsdepartementet 22. januar 1970 følgende uttalelse:

"I medhold av lov om spesialskoler § 12 nr. 5 er det opprettet og under utbygging førskoleklasser for barn med funksjonshemninger, som døve, tunghørte, svaksynte og barn med talevansker. Til slik undervisning benyttes barnehagelærere - fortrinnsvis med spesialpedagogisk utdanning.

Barnehagelærere har en 2-årig utdanning der kravet til opptaking er realskoleeksamen/9årig skole (kursplan 3) og 1½ års nødvendige forkunnskaper fra forskjellige institusjoner (husmor-skole, barnepleie m.m.). På grunn av konkurransen om elevplass ved barnehagelærerskolene har de elever som er blitt tatt opp, både teoretiske og praktiske forkunnskaper som går ut over minimumskravet for opptaking. Pedagogikk og pedagogisk-metodisk opplæring for førskolealderen er sentralt fagområde i barnehagelærerutdanningen og er på sitt felt likeverdig med annen pedagogisk utdanning som kreves for undervisning eller pedagogisk virksomhet.

Barnehagelærere med relevant praksis fra spesialskole/spesialinstitusjon har vært tatt opp ved Statens spesiallærerskole på linje med søkere med lærerprøve. Disse barnehagelærere har fått et likeverdig studieopplegg med nødvendig tilpasning til deres grunnutdanning.

På bakgrunn av det behov spesialskole/spesialinstitusjon har for slikt undervisningspersonale fant departementet det nødvendig å ta stilling til den kompetanse som må kreves for slik undervisning. Da det her nødvendigvis ikke er vanlig lærerutdanning som kan anses som den mest relevante utdanning, fant departementet etter tidligere uttalelse fra Lærerutdanningsrådet med hjemmel i § 5 nr. 7 i lov av 16. juni 1961 å kunne gå med på at barnehagelære med 1-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning fikk godkjenning som lærer i slik undervisningsstilling.

Den nevnte dispensasjonsparagraf lyder slik:

"Gjere unntak frå den utdanning lova krev når særlege høve gjer dette naudsynt eller ønskjeleg".

Det gjelder her å dekke en undervisningsfunksjon der annen utdanning enn vanlig lærerutdanning er relevant. I likhet med tidligere praksis i dispensasjonssaker har slik dispensasjon vært brukt når den aktuelle utdanning ikke er nevnt spesielt i loven. Det er imidlertid et vilkår at lærergodkjenning i slik undervisningsstilling bare kan gis til barnehagelærere med minst ett års spesialpedagogisk utdanning. Kompetansen er begrenset til det alderstrinn grunnutdanningen gjelder for. Dette er da også opplyst i de aktuelle rundskriv om saken fra Kirke- og undervisningsdepartementet, jfr. vedlagte rundskriv nr. 25 As S 1967 og nr. 9 As L 1967.

Barnehagelærere som har fått godkjenning i samsvar med de retningslinjer som der er trukket opp, vil kunne få utdanningsopprykk på linje med andre lærere som tar 1-årig tilleggsutdanning utover godkjent lærerutdanning.

På grunnlag av det som er sagt ovenfor, skulle det gå fram at de barnehagelærere det her gjelder, har fått sin lønns plassering som en klar konsekvens av at de har fått godkjent lærerkompetanse i spesialscole/spesialinstitusjon. Avlønningen av personale i andre stillinger - eksempelvis i helsesektoren - har ikke vært tatt i betraktning".

I brev av 2. mars 1970 til Norges Byforbund - Norges Herredsforbund avgav Kirke- og undervisningsdepartementet under henvisning til brevet av 22. januar 1970 følgende tilleggsuttalelse:

"Det fremgår av denne redegjørelse at departementet har ansett 2-årig (eller 3-årig) utdanning fra barnehagelærerskole + 1-årig utdanning fra Statens spesiallærerskole for adekvat lærerutdanning i henhold til nevnte lovs § 5 nr. 7 når vedkommende utfører regulære lærerfunksjoner ved nærmere angitte skoler og institusjoner.

De lærerfunksjoner det her er tale om er, som nevnt i vedlagte rundskriv nr. 25 As S 1967 og nr. 9 As L 1967, knyttet til spesialskolene (dvs. skoler som går inn under Lov om spesialskoler av 23. november 1951, § 1) og til visse institusjoner som i denne forbindelse må stilles på linje med spesialskolene. Disse institusjoner er nevnt i Lov om folkeskolen av 10. april 1959, § 26

nr. 4 (barneheimer, sykehus o.l., blant annet åndssvakehjem hvor det drives undervisning).

Når det gjelder vurderingen av utdanningens lengde, innhold og nivå, har det vært departementets oppfatning at barnehagelærere med tilleggsutdanning fra Statens spesiallærerskole samlet har en utdanning som er helt adekvat i forhold til de oppgaver de skal utføre. Det må i denne forbindelse bemerkes at det bare er et fåtall av barnehagelærere som vil ha mulighet for å bli tatt opp ved Statens spesiallærerskole, hvor de må konkurrere om et begrenset antall studieplasser med lærere som har vanlig 2-årig eller 4-årig lærerutdanning og må følge det samme undervisningsopplegget som disse. Dette innebærer i praksis at barnehagelærere som tas opp til spesiallærerskolen har examen artium (blant annet fordi en del av undervisningsstoffet må kunne leses på engelsk), som regel også annen tilleggsutdanning og adekvat praksis fra spesialinstitusjoner. De få søkere med barnehagelærerskole som basis som således blir tatt opp i den meget strenge konkurranse vil derfor ofte ha en lengre og mer tilpasset basisutdanning, lengre og mer adekvat praksis og ofte også en sterkere motivering for utdanningen enn vanlige lærere.

Det må videre understrekes at lærere med barnehagelærerutdanning + tilleggsutdanning bare får beholde sin lærerkompetanse så lenge de er knyttet til de institusjoner som er nevnt foran. De vil m.a.o. ikke kunne gå over i andre deler av skoleverket med bibehold av lærerstatus.

En nevner imidlertid at både spesialskoleloven og Lov om grunnskolen av 13. juni 1969 gir departementet adgang til å samtykke i at det settes i gang førskoleundervisning. De tiltak som allerede er i gang i folkeskolen drives på forsøksbasis. Spørsmålet om hvilke krav til utdanning som bør settes for slik undervisning, vil måtte tas opp til vurdering blant annet på grunnlag av de erfaringer som gjøres i forsøksperioden.

Som nevnt i tidligere konferanser vil dette departement holde strengt på at lærerkompetanse bare gis til lærere, dvs. til personer som av departementet (for spesialskolenes vedkommende) eller av et skolestyre (for institusjoner som går inn under folkeskolelovens § 26, nr. 4) formelt tilsettes i lærerstillinger. Dette vil også forutsette at de går inn i et fast og planlagt undervisningsopplegg, både når det gjelder den ytre ramme (klasse- eller gruppeenheter, regelmessig undervisningstid osv.) og når det gjelder

kravet til undervisningens innhold (pensum, progresjon osv.). Både i spesialskolen og ved § 26-institusjonene vil det i det vesentlige dreie seg om elever med mentale funksjonshemninger, som på grunn av sitt handicap vil trenge et spesielt undervisningsopplegg, basert på de begrensede muligheter som er til stede hos den enkelte elev. Dette betyr likevel ikke at pensum og planer m.v. i innhold og nivå nødvendigvis vil svare til de som gjelder i den vanlige skole.

Det har vært hevdet at det i praksis kan være vanskelig å skjelne mellom de undervisningsoppgaver lærerne har og de funksjoner av oppdragende og treningsmessig art som andre funksjonærer (f.eks. fysioterapeuter, fritidsledere) tar seg av. Slik situasjonen er i dag, vil skillet etter dette departements oppfatning måtte settes etter stillingstypen, slik at lærerlønn bare gis til de som av departementet eller skolestyre formelt tilsettes i opprettede lærerstillinger. Som foran nevnt vil dette også innebære en klar faktisk forskjell, blant annet på grunn av kravet til et organisert og planlagt undervisningsopplegg.

En må regne med at det i løpet av de nærmeste år vil skje en gradvis utvidelse av selve undervisningsbegrepet. Denne utvikling baserer seg på den oppfatning, som mer og mer anses for selvfølgelig, at ethvert barn og enhver ungdom har krav på å få den undervisning vedkommende er i stand til å ta imot, tilpasset de intellektuelle muligheter eleven har. Dette vil etter hvert gi seg vesentlige utslag innen åndssvakesektoren, hvor en de seinere år har sett eksempler på at det med stort utbytte kan gis opplæring til barn som for få år siden ville blitt registrert som ikke dannelsesdyktige. Opplæringen vil ikke først og fremst ta sikte på teoretisk undervisning i tradisjonell forstand, men vil mer gå i retning av trening i dagliglivets gjøremål (activities of daily living).

Som kjent ble det ved kgl. resolusjon av 28. februar 1969 oppnevnt et utvalg som fikk i oppdrag å utarbeide lovregler for all spesialundervisning, og, om mulig, å integrere disse regler i loven om grunnskolen av 13. juni 1969. En må kunne regne med at dette utvalget, hvis formann er h.r.dommer Knut Blom, vil komme nærmere inn på en del av de problemstillinger som er aktuelle i forbindelse med utvidelsen av undervisningsbegrepet.

Hvilke utslag disse omleggingsbestrebelser vil måtte få for lærerutdanningen, vurderingen av lærerkompetanse, lønnsforhold m.v., tør ikke dette departement på det nåværende tidspunkt ha noen sikker formening om. En er imidlertid for tiden tilbøyelig til å

se det slik at blant annet lønssystemene må avpasses etter de tiltak og virksomheter som settes i verk, lønns- og kompetansesystemer må m.a.o. være en funksjon av disse tiltak. Det vil forsinke eller hindre utviklingen av ønskelige fremskritt dersom bestemmelser om lønn, kompetanse etc. skulle representere rammer innenfor hvilke de nye tiltak måtte innpasses. Det må tvert imot være slik at nødvendige lønns- og kompetansemessige tilpasninger må settes i verk nettopp med sikte på å fremme og stimulere de tiltak og mål man setter opp for de forskjellige fagområder".

I brev av 2. mars 1970 til Norges Byforbund - Norges Herredsforbund avgav Lønns- og prisdepartementet følgende uttalelse

"En viser til tidligere konferanser og bekrefter uttalelser herfra om at Lønns- og prisdepartementet ikke har vært forelå til uttalelse de avgjørelser Kirke- og undervisningsdepartementet har truffet vedrørende avlønningen av de barnehagelærere som er ansatt ved statens spesialskoler og de institusjoner som drives etter bestemmelsen i folkeskolelovens § 26 punkt 4. Denne avgjørelse bygger på en ren fortolkning av lov om utdanningskrav for lærerne (lov av 16. juni 1961). Den lønsmessige side, herunder den lønsmessige relasjon til andre stillingsgrupper ved de nevnte institusjoner, har således ikke vært vurdert av Lønns- og prisdepartementet".

Norsk Lærerlag sendte 9. mars 1970 følgende brev til Kirke- og undervisningsdepartementet:

"Idet en viser til departementets utredning i brev av 2/3-1970 (Deres ref. 1143 Ast 70 TT:JW) til Norges Byforbund/ Norges Herredsforbund, tillater Norsk Lærerlag seg å be Kirke- og undervisningsdepartementet om en redegjøring vedrørende følgende:

I Deres redegjøring er det anført at departementet har ansett 2-årig (eller 3-årig) utdanning fra barnehagelærerskole + 1-årig utdanning for adekvat lærerutdanning i henhold til § 5 nr. 7 i Lov av 16. juni 1961 om utdanningskrav for lærarar i skolen når vedkommende utfører regulære lærerfunksjoner ved nærmere angitte skoler og institusjoner.

Etter departementets forutsetning vil dette tilsi at de tilsatte går inn i et fast^{og} planlagt undervisningsopplegg, både når det gjelder den ytre ramme (klasse- eller gruppeenheter, regelmessig undervisningstid osv.) og når det gjelder kravet til undervisningens innhold (pensum, progresjon osv.).

I henhold til rundskriv 25 As S 67 er forutsetningen for at småbarnspedagogene underviser barn som ikke har nådd full skolemodenhet (førskole- eller mødningsklasser).

Norsk Lærerlag er interessert i å få tilstillet opplysninger om denne undervisningens innhold eventuelt i form av pensums- eller årsplaner, hvilke klasse- eller gruppeenheter en opererer med og opplysninger om undervisningstiden. En vil presisere at en i denne sammenheng er interessert i opplysninger vedrørende barn som ikke har nådd full skolemodenhet.

Norsk Lærerlag ønsker også departementets vurdering av hvorvidt tilsvarende undervisning i kommunal og privat regi rent faglig sett kan sies å holde mål i overensstemmelse med de kriterier departementet har trukket opp og som er nevnt ovenfor.

Kirke- og undervisningsdepartementet har presisert at slik lærerlønn det her er tale om bare gis til de som av departementet eller skolestyre formelt tilsettes i opprettede lærerstillinger. Dette gjelder såvel stillinger i spesialskoler som ved § 26-institusjoner.

Norsk Lærerlag er kjent med at det finnes såvel private yrkesskoler som private realskoler for handicappede der lærerne ikke tilsettes av skolestyret, men hvor vel departementet godkjenner ansettelsene. Disse lærerne lønnes etter de opplysninger Norsk Lærerlag sitter inne med, etter sin kompetanse og dermed etter lærerlønnstigene for tilsvarende offentlige skoler.

Organisasjonen vil gjerne ha en bekreftelse på at disse opplysningene er korrekte.

Rikslønnsnemnda må treffe sin kjennelse i nærmeste fremtid. Kjennelsen gjelder inneværende tariffperiode, og en tillater seg derfor å be om et hurtig svar".

Som svar på denne henvendelse avgav Kirke- og undervisningsdepartementet i brev av 23. mars 1970 til Norsk Lærerlag følgende uttalelse:

- "1. En viser til vedlagte bok "Om undervisning i spesialskoler for evneveike", særlig side 32-48, der begynnerundervisningen i spesialskolen er behandlet.
2. Det må i sin alminnelighet anses på det rene at undervisning, gitt av barnehagelærere ved kommunale og private institusjoner som går inn under spesialskoleloven av 1951 eller folkeskolelovens § 26, faglig holder mål i forhold til de krav departementet stiller.

3. Etter Lov om tilskudd til private skoler § 9 er det forutsetningen at undervisningspersonalet ved private skoler som får statstilskudd skal ha de samme kvalifikasjoner og de samme lønns- og arbeidsvilkår som lærere ved tilsvarende offentlige skoler".

Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Norges Røde Kors og Norges Husmorforbund har i det vesentlige anført:

Ved Rikslønnsnemndas kjennelser av 11. juli 1969 ble den lønnsmessige betydning av tilleggsutdanning for barnehagelærer ved vanlig barnehage vurdert derhen at den som har minst 1-årig relevant tilleggsutdanning, lønnes en lønnsklasse høyere enn vanlig.

Etter arbeidsgiverpartenes oppfatning må den lønnsmessige betydning av 1-årig og 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning vurderes på lignende måte. Det må også ved spesialinstitusjon for barn med handicap være rimelig forhold mellom lønn for barnehagelærer med tilleggsutdanning og lønn for barnehagelærer uten tilleggsutdanning. I det hele må barnehagelærer med spesialpedagogisk tilleggsutdanning innpasses i lønnsbildet på bakgrunn av de plasseringer Rikslønnsnemnda kom fram til ved sine kjennelser av 11. juli 1969. Ut fra denne oppfatning og i betraktning av hensynet til det klientel som behandles i spesialinstitusjoner for barn med handicap, finner arbeidsgiverpartene å kunne godta at det gis opprykk med henholdsvis en lønnsklasse og to lønnsklasser for 1-årig og 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning. For det tilfelle at noen tidligere skulle ha oppnådd høyere klasseplassering - noe som det dog ikke foreligger opplysning om - bør vedkommende beholde denne plassering som personlig ordning.

Etter arbeidsgiverpartenes oppfatning kan det ikke legges vekt på at barnehagelærer med spesialpedagogisk tilleggsutdanning kan få lærerkompetanse i statens spesialskoler og dermed også lønn som lærer. Kirke- og undervisningsdepartementets uttalelse av 2. mars 1970 viser klart at lærerkompetanse og lærerlønn bare gis til dem som av departementet eller av et skolestyre formelt tilsettes i opprettede lærerstillinger. Ved institusjoner som hører under Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Norges Røde Kors og Norges Husmorforbund, er det ikke opprettet stillinger av denne art.

Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Norges Røde Kors og Norges Husmorforbund har for Rikslønnsnemnda nedlagt denne

påstand:

"Bestemmelsen om plassering i regulativet for barnehagelærer ved spesialinstitusjon for barn med handicap gis dette tillegg:

1. Barnehagelærer med 1-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning lønnes etter følgende skala:

0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	16 år
11 ⁰	11 ¹	12 ¹	12 ²	12 ²	12 ³	12 ³	12 ⁴	13 ⁴

2. Barnehagelærer med 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning lønnes etter følgende skala:

0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	16 år
12 ⁰	12 ¹	13 ¹	13 ²	13 ²	13 ³	13 ³	13 ⁴	14 ⁴

De som i dag har høyere klasseplasseringer, beholder disse som personlig ordning".

Norsk Lærerlag har i det vesentlige anført:

Statens spesiallærerskole er den eneste institusjon i Norge som gir godkjent utdanning innenfor dette felt. Utdanningen omfatter to avdelinger, hver avdeling har en varighet av et år og avsluttes med offentlig eksamen. Første avdeling er felles for alle studenter, og fullført eksamen gir for lærere rett til et utdanningsopprykk. I annen avdeling kan en velge mellom fem forskjellige linjer. En lærer som fullfører begge avdelinger, innrømmes adjunktkompetanse.

Kravene til opptak ved skolen er eksamen artium og i tillegg enten barnehagelærerskole (med obligatorisk forpraksis), lærerskole eller annen fullstendig pedagogisk utdanning (f.eks. cand.mag.eksamen). En barnehagelærer som fullfører begge avdelinger har i alt en utdanningstid på 5½ år utover eksamen artium.

Kirke- og undervisningsdepartementet har fastsatt at en barnehagelærer med fullført 1. avdeling fra Statens spesiallærerskole kan få lærerkompetanse ved ansettelse i statens spesialskoler med avlønning lkl. 14⁰ - 17⁴, og at en barnehagelærer med eksamen fra 2. avdeling får lønn som lærer i spesialskolen med ett utdanningsopprykk lkl. 14⁰ - 18⁴. Under forhandlingene med arbeids-

giverne og under prosedyren for Rikslønnsnemnda, tok Norsk Lærerlag utgangspunkt i dette forhold og i fagdepartementets vurdering også når det gjelder lønns plasseringen av de vanlige barnehagelærerne. Organisasjonen mener at dette burde ha hatt avgjørende betydning for lønns plasseringen også når det gjelder denne stillingskategori ikke minst av hensyn til den rolle de vanlige institusjoner påviselig spiller i det rent forebyggende arbeid.

Når det gjelder spesialbarnehagelærerne med godkjent spesialutdanning, vil Norsk Lærerlag hevde at lønns plasseringen av denne stillingskategori ved statens spesialskoler må ha direkte konsekvenser for plassering av dem som velger å arbeide med det samme og ofte mer kompliserte klientel ved kommunale eller private institusjoner.

Norsk Lærerlag har dokumentert gjennom "Innstilling om omsorgen for de handikapte" fra et utvalg oppnevnt av Sosialdepartementet 16. oktober 1963 og Stortingsmelding nr. 73 1964-65 fra Sosialdepartementet at det er svært viktig å komme i gang med sakkyndig og pedagogisk behandling av handikapte barn og sakkyndig veiledning til hjemmet så tidlig som overhodet mulig. Spesialundersøkelsen vil mer og mer bli primærkommunenes ansvar. Statsinstitusjonene har ikke stor nok kapasitet, og behandlingen blir derfor satt inn på et for sent tidspunkt, hvilket resulterer i store økonomiske uttelling og reduserte muligheter for forbedring av de handikaptes situasjon. Det er også påvist uheldige bivirkninger ved å ta handikapte barn ut av sitt daglige miljø og internere dem i statsinstitusjoner, til dels beliggende langt fra hjemstedene.

Minimumsfaktoren når det gjelder en faglig-pedagogisk behandling av disse barna har vært og er personalsituasjonen. Dersom en gjennomfører lønnsbestemmelser som medfører at spesialutdannet personale forsvinner fra de kommunale og private institusjoner og går over i pedagogisk virksomhet på andre felter, der den lønsmessige plassering er i samsvar med lærerlønnsregulativenes plassering av tilsvarende utdanning, vil dette i realiteten bety at en tar på seg ansvaret for å stanse en utvikling som det er tverrpolitisk enighet om må finne sted. Det står en bred folkeopinion samt en sterk opinion av fagfolk bak kravet om å sikre de handikapte den tidligst mulige behandling. Norsk Lærerlag vil i denne forbindelse vise til de resolusjoner som ble vedtatt under det 25. landsmøte i "Nasjonalforeningen for folkehelsen".

Gjennom bl.a. årsrapport fra Voldsløkka spesialbarnehage har organisasjonen dokumentert virksomhetens karakter og at det her er tale om et arbeid som kun kan utføres av høyt kvalifisert fagfolk.

Yrket krever intens innsats og oppmerksomhet, slik at ingen av de handikapte barns fra før av reduserte muligheter skal gå tapt når det gjelder å gi den enkelte maksimale utviklingsmuligheter. Barnehagelæreren må lykkes på et tidlig stadium, dersom barnas framtidsmuligheter for rehabilitering og tilpasning til samfunnet ikke skal bli vesentlig redusert. Ansvar og hele arbeidsopplegget ved førskoleinstitusjoner av denne art kan ikke være bundet av noen fastlagt timeplan. Det forutsettes også en kontinuerlig kontakt med foreldrene som må ha faglig råd. Et forpliktende samarbeid mellom institusjon og hjem er en vesentlig forutsetning for at en skal kunne oppnå et gunstig resultat. I tillegg til det kommer et omfattende planleggings- og vurderingsarbeid innsiktet mot det enkelte barn, samt tidkrevende teammøter med leger, psykologer og andre fagfolk.

De uttalelser som Kirke- og undervisningsdepartementet har avgitt i brev av 22. januar, 2. mars og 23. mars 1970, kan ikke gjøre det berettiget at barnehagelærere med spesialpedagogisk tilleggsgutdanning skal lønnes forskjellig etter som de gjør tjenest i statens spesialskoler eller ved andre spesialinstitusjoner for barn med handikap. Personalets funksjon og arbeidsopplegg er av samme karakter. Uansett om institusjonen formelt har navn av skole eller ikke, er det avansert spesialundervisning som her drives. Dersom avgitte uttalelser og det øvrige skriftlige materiale skulle gi grunnlag for tvil, må Norsk Lærerlag sterkt tilrå at Rikslønnsnemnda foretar befaringsundersøkelser av forskjellige institusjoner før nemnda avgjør tvisten.

Norsk Lærerlag har for Rikslønnsnemnda lagt ned denne

påstand:

"Med virkning fra 1. mai 1968 fastsettes at barnehagelærer i spesialinstitusjon med utdanning fra Statens spesiallærerskole, eller utdanning som av fagdepartementet er godkjent som likeverdig, lønnes i overensstemmelse med Kirke- og undervisningsdepartementets lønnsfastsettelse av 1. august 1967 for småbarnspedagog i spesialskolen, nemlig:

	0 år	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	12 år	14 år	16 år
Småbarnspedagog med 1-årig spesialpedagogisk tilleggsgutdann- ing	14 ⁰	14 ¹	14 ²	14 ³	14 ⁴	15 ⁴	15 ⁴	16 ⁴	17 ⁴
Småbarnspedagog med 2-årig spesialpedagogisk tilleggsgutdann- ing	14 ⁰	15 ¹	15 ²	15 ³	15 ⁴	16 ⁴	16 ⁴	17 ⁴	18 ⁴

Undervisningsplikten normeres til 27 timer pr. uke som i spesialskolen".

Rikslønnsnemnda skal bemerke:

Ved kjennelsene av 11. juli 1969 ble barnehagelærer ved spesialinstitusjon for barn med handicap flyttet opp to lønnsklasser fra lkl. 8 til lkl. 10 med opprykk til lkl. 11 etter to års tjeneste. Dette gir følgende lønnskala:

0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år
10 ⁰	10 ¹	11 ¹	11 ²	11 ²	11 ³	11 ³	11 ⁴

med videre opprykk til lkl. 12⁴ på tilsvarende måte som etter den alminnelige 16-årsregel.

Denne plassering var over hele skalaen en lønnsklasse høyere enn den som samtidig ble fastsatt for barnehagelærer ved vanlig barnehage og daghjem. Avgrensningen mellom spesialinstitusjoner for barn med handicap på den ene side og vanlige barnehager og daghjem på den annen side har ikke vært omtvistet.

For barnehagelærer ved vanlig barnehage eller daghjem ble bestemt at den som har minst 1-årig relevant tilleggsgutdannning, skal lønnes en lønnsklasse høyere enn den som ellers gjelder for barnehagelærer.

Spørsmålet om klasseplasseringen for barnehagelærer med spesialpedagogisk utdanning som gjør tjeneste ved spesialinstitusjoner ble ved kjennelsene av 11. juli 1969 henvist til forhandlinger mellom partene, men enighet er ikke oppnådd, og det er dette gjenstående tvistesporsmål nemnda nå skal avgjøre.

Partene er enige om at Kirke- og undervisningsdepartement ikke har godkjent lærerkompetanse for noen barnehagelærer ved de spesialinstitusjoner som denne kjennelse omfatter. Det er her ikke opprettet lærerstillinger med formell tilsetning av departementet eller av et skolestyre. Barnehagelærere med 1-årig eller 2-årig

spesialpedagogisk tilleggsutdanning tilsettes derfor på samme måte som barnehagelærere uten tilleggsutdanning.

Rikslønnsnemndas flertall - Ryssdal, Danielsen, Strømme Svendsen og Johnsen med tilslutning av Dahl og Andresen - er kommet til at det for de stillinger tvisten gjelder, bør fastsettes opprykk med henholdsvis en lønnsklasse og to lønnsklasser for 1-årig og 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning. Om grunnlaget for denne avgjørelse skal flertallet bemerke:

I lønnsregulativet er stillingsgruppene plassert i forhold til utdanningskrav, arbeidsoppgaver, ansvarsforhold og arbeidsvilkår. Klasseplasseringen må til dels bli skjønsmessig, og det sier seg selv at en må søke å oppnå rimelig forhold mellom de forskjellige stillingsgrupper.

Tilleggsutdanning leder ikke uten videre til klasseopp-rykk, men det synes i undervisningssektoren å være en vanlig ordning at relevant tilleggsutdanning av noen varighet leder til bedre lønsmessig plassering.

Det er enighet mellom partene om at spesialpedagogisk tilleggsutdanning må tillegges vekt ved lønnsfastsettelsen. Tvister gjelder om det her er grunn til å gå vesentlig ut over et lønnsopp-rykk av den størrelse som 1-årig og 2-årig relevant tilleggs-utdanning ellers kan ventes å føre til.

Etter de krav som stilles for opptak ved Statens spesial-lærerskole og så krevende som utdanningen her er, må nemnda legge til grunn at spesialpedagogisk tilleggsutdanning har stor betydning for det meget viktige arbeid som utføres i spesialinstitusjoner for barn med handicap. Men ved den lønsmessige vurdering er det etter flertallets oppfatning nødvendig å ta utgangspunkt dels i

den lønn som barnehagelærer uten tilleggsutdanning har ved spesialinstitusjon, dels i det lønnsopprykk som relevant tilleggsutdanning fører med seg for barnehagelærer i vanlig barnehage. Med dette utgangspunkt synes det ut fra en alminnelig lønnsmessig vurdering vanskelig å gi opprykk med mer enn henholdsvis en lønnsklasse og to lønnsklasser for 1-årig og 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning.

Spørsmålet blir så hvilken betydning det skal tillegges at barnehagelærer med spesialpedagogisk tilleggsutdanning ifølge vedtak av Kirke- og undervisningsdepartementet kan få lærerkompetanse og dermed lønn som lærer for så vidt vedkommende underviser barn i førskole- og modningsklasser ved Statens spesialskoler eller ved institusjoner som går inn under bestemmelsen i folkeskolelovens § 26 nr. 4. Det foreligger for nemnda ikke nærmere opplysninger om i hvilken utstrekning barnehagelærere uten tilleggsutdanning gjør tjeneste ved disse skoler og institusjoner, men som nevnt i nemndas kjennelser av 11. juli 1969 ser det ut til at det ved den nevnte ordning er oppstått en skjevhet mellom barnehagelærere med spesialpedagogisk tilleggsutdanning og barnehagelærere uten tilleggsutdanning. Det synes vanskelig å være grunnlag for en lønnsforskjell på opp til 5-6 lønnsklasser alt etter som vedkommende barnehagelærer har eller ikke har en tilleggsutdanning av den varighet det her er tale om. Ifølge Kirke- og undervisningsdepartementets uttalelse av 2. mars 1970 har det videre vært hevdet at det ved samme institusjon kan være vanskelig å skjelne mellom undervisningsoppgavene for lærerne - og til dem hører da spesialpedagogisk utdannet barnehagelærere med lærerkompetanse - og de oppdragende og treningsmessige oppgaver som andre, for eksempel fysioterapeuter, tar seg av. Også her synes det å være oppstått en skjevhet. Slik situasjonen er i dag, må skillet etter Kirke- og undervisningsdepartementets oppfatning settes etter stillingstypen, slik at lærerlønn bare gis til dem som av departementet eller skolestyrene formelt tilsettes i opprettede lærerstillinger. Etter fagdepartementets oppfatning vil dette også innebære en klar faktisk forskjell blant annet på grunn av kravet til et organisert og planlagt undervisningsopplegg. Rikslønnsnemndas flertall finner imidlertid grunn til å fremheve at de lønnsmessige virkninger av fagdepartementets vedtak om lærerkompetanse, herunder den lønnsmessige relasjon til andre stillingsgrupper ved de nevnte institusjoner, ikke har vært vurdert av Lønns- og prisdepartementet. Og når lønnsforskjellen blir så stor som før nevnt, skyldes dette at lønnsstigen for lærere

er vesentlig annerledes enn for andre stillingsgrupper.

Norsk Lærerlag har gjentatt sin tidligere anførsel om at Kirke- og undervisningsdepartementets vedtak om lærerkompetanse for barnehagelærere med spesialpedagogisk tilleggsutdanning burde tillegges betydning ved lønns plasseringen for alle kategorier av barnehagelærere. I den anledning finner nemndas flertall det tilstrekkelig å vise til uttalelsen i kjønnelsene av 11. juli 1969 om at den nevnte ordning som gjelder et mindre antall barnehagelærere, etter flertallets oppfatning ikke kan lede til at alle barnehagelærere som samlet yrkesgruppe skal oppnå tilnærmet lønnsmessig likestilling med lærerne i skolen.

Ved lønnsfastsettelsen for de stillinger Rikslønnsnemnda nå skal avgjøre, kan den særlige lønnsordning ved statens spesialskoler gi grunnlag for noen tvil. Det er på den ene side naturlig at spesialpedagogisk utdannet personale som gjør tjeneste ved kommunale og private institusjoner, har samme lønnsvilkår som tilsvarende personale ved statens spesialskoler. På den annen side må det tas hensyn til mulig forskjell i arbeidsoppgaver og arbeidsvilkår og videre til at det ved samme institusjon bør være rimelig forhold mellom lønn for barnehagelærer med tilleggsutdanning og barnehagelærer uten tilleggsutdanning. I den særegne situasjon som her foreligger, er nemndas flertall kommet til at den gjeldende lønnsordning ved statens spesialskoler og ved institusjoner som går inn under folkeskolelovens § 26 nr. 4, ikke kan tillegges avgjørende vekt ved lønnsfastsettelsen for andre stillinger enn dem som Kirke- og undervisningsdepartementet ved sin kompetanseerklæring direkte har tatt sikte på. Det har vært Kirke- og undervisningsdepartementets klare forutsetning at lærerkompetanse bare gis til dem som av departementet eller et skolestyre formelt tilsettes i opprettede lærerstillinger med bestemte krav til et organisert og planlagt undervisningsopplegg. Slike stillinger er ikke opprettet ved noen spesialinstitusjon som hører under Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Norges Røde Kors eller Norges Husmorforbund. Og de opplysninger som er lagt fram, gir etter flertallets oppfatning ikke nemnda grunnlag for å fastsette samme lønns plassering som ved statens spesialskoler. Som før nevnt synes det etter flertallets oppfatning også vanskelig å begrunne at det skulle være en lønnsforskjell på 5-6 lønnsklasser alt etter som vedkommende barnehagelærer har eller ikke har en tilleggsutdanning av den varighet det her er tale om.

Etter dette er nemndas flertall kommet til at det for barnehagelærer ved spesialinstitusjon som hører under de arbeidsgiverparter denne kjennelse gjelder, for tariffperioden 1968-1970 bør fastsettes opprykk med henholdsvis en lønnsklasse og to lønnsklasser for 1-årig og 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning. For neste tariffperiode vil spørsmålet kunne tas opp til ny vurdering, eventuelt etter at det er innhentet uttalelse fra Kirke- og undervisningsdepartementet og fra Lønns- og prisdepartementet.

Nemndas mindretall - Johannessen - stemmer for at Norsk Lærerslags påstand tas til følge og viser for så vidt til den begrunnelse Norsk Lærerslag har gitt. Han vil videre tilføye:

Det er på det rene at Staten ved Kirke- og undervisningsdepartementet har innrømmet barnehagelærere med 1-årig og 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning lærerkompetanse når disse underviser barn i førskolealder eller i skoleundervisningsklasser ved statens spesialskoler. Deres undervisningsplikt er normert til 27 timer pr. uke. Den vurdering som ligger til grunn for dette, er foretatt av Allmennutdanningsavdelingen ved Lærerutdanningskontoret i Kirke- og undervisningsdepartementet. Lønns- og prisdepartementet representerer Staten ved forhandlingene om lønnsstigningene for lærere m.fl., men det er Kirke- og undervisningsdepartementet alene som har kompetanse til å bestemme hvilken utdanning som kreves for plassering på de forskjellige lærerlønnsstigningene.

Nemndas flertall har ved sin fastsetting av klasseplasseringene for barnehagelærere med 1-årig og 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning tatt sitt utgangspunkt i den plassering flertallet stemte for skulle fastsettes for vanlige barnehagelærere. I og med at denne stilling etter mindretallets oppfatning, lønnsmessig er fastsatt for lavt, er plasseringen av det velkvalifiserte ^{personale} det her er tale om, blitt urimelig lav. All ekspertise innen helse- og skolesektoren understreker i dag betydningen av tidligst mulig behandling og opplæring av barn med fysiske og psykiske handicaps. Undersøkelser og erfaring har vist at en tidlig diagnostisering og behandling gir økede muligheter for de handicappede til å kunne føre et tilnærmet normalt liv under oppveksten og som voksne mennesker. Samtidig vil en kunne spare betydelige økonomiske midler for samfunnet ved å sette inn med tidlig behandling og opplæring.

Den lønnsplassing nemndas flertall er kommet til for barnehagelærere med den utdanning det her er tale om, og som arbeider ved kommunale spesialinstitusjoner eller ved spesialinstitusjoner drevet av Norges Røde Kors eller av Norges Husmorforbund, resulterer i at disse både får et langt lavere lønnsplassing og en lengre bunden arbeidstid enn de som er ansatt ved statens spesialskoler. Dette forhold sammenholdt med det

faktum at grunnskolens behov for spesiallærere langt fra er dekket, vil etter mindretallets oppfatning kunne føre til at de barnehagelærere det her er tale om, enten går over til stillinger ved statens spesialskoler, eller hospiterer et år ved en lærerskole og dermed oppnår adjunkts kompetanse og lønn ved ansettelse i grunnskolen. Flertallet i nemnda har ved sin fastsetting av klasseplasseringen kommet i skade for å kunne hindre den utvikling av våre spesialinstitusjoner for barn med handicaps som det er både faglig og tverrpolitisk enighet om bør finne sted.

Nemndas flertall synes å ha lagt hovedvekten på rent formelle og administrative hensyn knyttet til ansettelsesforholdet. Avgjørelsen leder til at lønnstakere med den samme utdanning og samme arbeids- og ansvarsområde får forskjellige lønns- og arbeidsvilkår avhengig av hvor de er ansatt i landet og av hvem som er arbeidsgiver. Rent lønnspolitisk er dette et uakseptabelt prinsipp

-

Norsk Lærerlags påstand går ut på at det gjenstående klasseplasseringsspørsmål skal avgjøres "med virkning fra 1. mai 1968". I påstanden er videre krevet at undervisningsplikten for det personale det her gjelder, skal "normeres til 27 timer pr. uke som i spesials skolen". Det var imidlertid bare selve klasseplasseringsspørsmålet som ved kjennelsene av 11. juli 1969 ble henvist til forhandling mellom partene, og det er bare dette spørsmål Rikslønnsnemnda nå skal avgjøre. For øvrig gjelder kjennelsene av 11. juli 1969 også for barnehagelærer med spesialpedagogisk tilleggsutdanning. Dette gjelder også bestemmelsen om arbeidstiden og bestemmelsen om at de fastsatte lønnssetser gjøres gjeldende fra 28. mai 1969.

S l u t n i n g :

I overenskomstene mellom 1. Norges Byforbund - Norges Herredsforbund, Forhandlingsorganisasjonen, 2. Norges Røde Kors og 3. Norges Husmorforbund på den ene side og Norsk Lærerlag på den annen side om lønns- og arbeidsvilkår for barnehagelærere for tariffperioden 1968-1970 gis bestemmelsen om plassering i regulativet for barnehagelærer ved spesialinstitusjon for barn med handicap dette tillegg:

1. Barnehagelærer med 1-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning lønnes etter følgende skala:

0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	16 år
11 ⁰	11 ¹	12 ¹	12 ²	12 ²	12 ³	12 ³	12 ⁴	13 ⁴

2. Barnehagelærer med 2-årig spesialpedagogisk tilleggsutdanning lønnes etter følgende skala:

0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	16 år
12 ⁰	12 ¹	13 ¹	13 ²	13 ²	13 ³	13 ³	13 ⁴	14 ⁴

De som tidligere måtte ha høyere klasseplasseringer, beholder disse som personlig ordning.

Rolv Ryssdal
Rolv Ryssdal

Reidar Danielsen

Wilhelm Dahl

Kjell Johnson

Arnliot Strømme Svendsen

Thorleif Andresen

Trend Johannessen